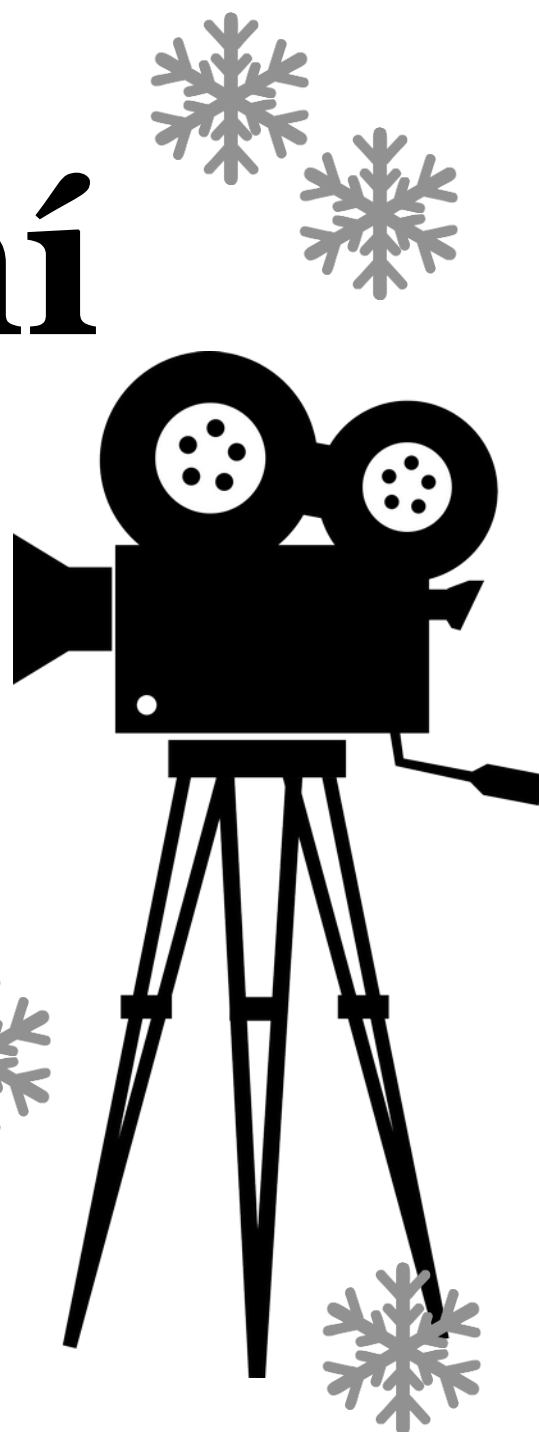

Vysokoškolský umělecký soubor
Univerzity Karlovy v Praze

Vánoční koncert

Anglické a filmové
Vánoce

9. prosince 2022 v 19:30

kostel sv. Šimona a Judy, Dušní ul., Praha 1

PROGRAM

Gustav Holst: Christmas Day (Vánoční den)
(1874-1934)

Edward Elgar: Christmas Greeting (Vánoční pozdrav)
(1857-1934)

Ralph Vaughan-Williams: Fantasia on Christmas Carols (Fantazie,
komponovaná na témata vánočních koled)
(1872-1958)

Vánoční filmové melodie:

Adolf Adam: O Holy Night
(z filmu Sám doma)

John Williams: Double Trouble
(z filmu Harry Potter a vězeň z Azkabanu)

John Williams: Christmas Star
(z filmu Sám doma 2)

Meredith Willson: It's beginning to look a lot like Christmas
(z filmu Sám doma 2)

John Williams: Somewhere in my Memory
(z filmu Sám doma)

Irving Berlin: White Christmas

ÚČINKUJÍ

soprán – Karolína Janů

mezzosoprán – Marta Fadljevičová

tenor – Jakub Koš

bas – David Nykl

Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy

komorní orchestr Camerata Carolina

řídí Jakub Zicha a Ondřej Kunovský

SLOVO K PROGRAMU

Naši věrní posluchači, milí přátelé!

Rok se s rokem sešel a my si pokládáme za čest, že Vás opět můžeme přivítat na našem vánočním koncertu v krásném prostředí kostela sv. Šimona a Judy. Po dvou letech Covidu se naše činnost rozběhla již téměř naplno a my se rádi pochlubíme, jak jsme byli pilní. V letošním kalendářním roce jsme nejprve dotočili nové CD s vánočním repertoárem 14. - 18. století, o kterém jsme Vás na tomto místě informovali už vloni. Jeho vydání chystáme na příští rok, jako součást (či nebojíme se říci přímo vrchol) oslav 75. založení našeho souboru. V rámci oslav plánujeme hned dva slavnostní koncerty, první v červnu, druhý v prosinci, na oba si Vás dovolíme velmi brzy pozvat. Chcete-li být s námi v nejužším kontaktu, přihlaste se, prosím, o náš zpravodaj na <http://eepurl.com/5JBPD> či na naší emailové adrese vus@vus-uk.cz.

V dalším průběhu roku jsme na vlastním koncertu uvedli Faurého Requiem a v červnu uspořádali vysoce hodnocený (a v době Covidu také dvakrát odložený) koncert z díla Bohuslava Martinů. V září jsme přijali pozvání k účasti na slavnostním koncertu k výročí otevření Divadla J. K. Tyla v Plzni s Beethovenovou IX. Symfonií a jsme rádi, že jsme se opět mohli zapojit do programu Národního divadla, kde můžeme skromně přiložit své síly k provedení perly českého hudebního divadla – opery Libuše.

Tolik k tomu, co máme již letos za sebou. A co Vás čeká dnes? Letošní vánoční koncert je poněkud netradiční. Již od roku 2015 tvoří významnou součást našeho repertoáru filmová hudba, kde jsme se zaměřili zejména na fenomén této doby – provádění živé hudby k promítaným filmům. Zvláště trilogie *Pán prstenů* nás již mnohokrát zavedla do nejrozličnějších koncertních sálů a multifunkčních hal, zvláště v Německu, ale také v Rakousku, na Slovensku a filmy jsme uvedli i v pražské O2 Aréně. Filmová hudba se zkrátka stala součástí našeho repertoáru a vždy nám bylo líto, že se o to nemůžeme plně podělit s Vámi, našimi tradičními posluchači. A tak, když jsme letos dostali nabídku na vánoční koncerty s hudbou z filmů, jejichž významnou součástí jsou Vánoce, viděli jsme v tom šanci, jak tento dluh napravit.

Než se ale k filmové hudbě dostaneme, nabídneme Vám okénko do staré dobré Anglie. Anglická hudba je v kontextu evropské hudební historie výjimečná, což bylo dáno už polohou Anglie a její historickou izolací od pevniny, která umožnila anglické hudbě svébytnější samostatný vývoj. Hudební vkus diktovali skladatelé zvučných jmen, jako v historii John Dunstable, William Byrd, Henry Purcell, ve 20. století pak zejména Benjamin Britten nebo Michael Tippett. Mezi těmito dvěma póly moderní anglické hudební historie figuruje hudba 19. století, kde vyčnívají jména Edward Elgar, Gustav Holst či Ralph Vaughan Williams.

Rokem narození nejmladší z této trojice, Gustav Theodore Holst (21. září 1874 - 25. května 1934) byl skladatel, aranžér a pedagog. Jeho inspiračním zdrojem byla hlavně tvorba Richarda Wagnera či Richarda Strausse, na počátku 20. století pak vzrůstající anglické lidové písňové obrození a tvorba nové generace evropských skladatelů, jako např. Maurice Ravela. Holst se živil jako hráč na pozoun, později působil jako velmi úspěšný pedagog, vybudoval silnou interpretační tradici na Morley College, kde od roku 1907 do roku 1924 působil jako hudební ředitel. Byl také průkopníkem hudebního vzdělávání žen na dívčí škole svatého Pavla, kde vyučoval od roku 1905 až do své smrti v roce 1934. Dále byl

zakladatelem série hudebních festivalů Whitsun, které probíhaly od roku 1916 až do konce jeho života.

Holstova díla se v prvních letech 20. století hrála často, ale známou osobností se stal až díky mezinárodnímu úspěchu cyklu symfonických skladeb *Planety* v letech bezprostředně po první světové válce. Jako plachý člověk tuto slávu nepřivítal a raději se v klidu věnoval komponování a výuce. V pozdějších letech se jeho nekompromisní, osobní kompoziční styl zdál mnoha milovníkům hudby příliš strohý a jeho popularita nakrátko poklesla. Přesto měl významný vliv na řadu mladších anglických skladatelů, včetně Edmunda Rubbra, Michaela Tippetta a Benjamina Brittena. Kromě *Planet* a několika dalších děl byla jeho hudba obecně opomíjena až do 80. let 20. století, kdy se objevily nahrávky většiny jeho děl. *Christmas Day* z roku 1910 je půvabnou miniaturou, zpracovávající stará vánoční témata.

Sir Edward William Elgar (2. června 1857 - 23. února 1934) byl asi prvním, kdo se z novodobých anglických hudebních skladatelů výrazněji zapsali do světové historie. Sám se cítil být outsiderem, a to nejen hudebně, ale i společensky. V hudebních kruzích ovládaných akademiky byl skladatelem samoukem, v protestantské Británii bylo jeho katolictví v některých kruzích vnímáno s podezřením a v třídně uvědomělé společnosti viktoriánské a edwardiánské Británie byl na svůj skromný původ velmi citlivý i poté, co dosáhl uznání. Oženil se s dcerou vysokého důstojníka britské armády. Ta ho sice inspirovala jak hudebně, tak společensky, přesto se však snažil dosáhnout úspěchu až do svých čtyřiceti let, kdy se po sérii středně úspěšných děl staly jeho *Enigma variace* (1899) okamžitě populární nejen v Británii, ale i v zámoří. Po Variacích následovalo sborové dílo *Gerontiov sen* (1900) na římskokatolický text, které vyvolalo jisté znepokojení v britském anglikánském establishmentu, ale stalo se a zůstalo základním repertoárovým dílem v Británii i jinde.

Jeho dílo bylo v pozdějších letech vnímáno jako hudba, která oslovuje především britské publikum. Ještě celou generaci po jeho smrti zůstávala povědomost o jeho skladbách v Evropě velmi nízká. Výrazně ožila v 60. letech 20. století, k čemuž přispěly nahrávky jeho děl. Elgar je taky označován za prvního skladatele, který začal brát vážně vynález, zvaný gramofon, a v letech 1914-1925 provedl řadu akustických nahrávek svých děl. Zavedení mikrofonu s pohyblivou cívkou v roce 1923 umožnilo mnohem přesnější reprodukci zvuku a Elgar pořídil nové nahrávky většiny svých hlavních orchestrálních skladeb a úryvků z *Gerontiova snu*. Skladba *Christmas Greeting* byla původně napsána pro dva ženské hlasy, dvoje housle a klavír. Verze pro smíšený sbor a komorní orchestr, kterou

uslyšíte, je dílem sbormistra a dirigenta Ondřeje Kunovského, a dnes večer bude mít světovou premiéru.

Třetí autor dnešního večera Ralph Vaughan Williams (12. října 1872 - 26. srpna 1958) psal opery, balety, komorní hudbu, světské i náboženské vokální skladby i orchestrální kompozice včetně devíti symfonií, které vznikaly více než šedesát let. Jeho tvorba, silně ovlivněná tudorovskou hudbou a anglickou lidovou písní, znamenala (zvláště pod vlivem studia u francouzského skladatele Maurice Ravela v letech 1907-1908) v britské hudbě rozhodující odklon od stylu 19. století, v němž převládalo německé prostředí. Vaughan Williams se narodil v zámožné rodině se silnými morálními názory a pokrokovým společenským životem. Po celý život věřil, že zpřístupní hudbu každému, proto také napsal mnoho skladeb pro amatérské soubory a pěvecké sbory. *Fantazie na témata vánočních koled* je ze skladeb dnešního koncertu nejrozsáhlejší a také zvukově nejbohatší. Potkávají se tu tři staré koledy, které skladatel střídá i vzájemně kombinuje s využitím nejrůznějších barev orchestrálních i sborových, a svým charakterem a sborovou i instrumentální sazbou tvoří velmi hezký přechod k vánoční hudbě z filmů, která tvoří druhou část našeho dnešního koncertu.

O Holy Night (původní název „*Cantique de Noël*“) je známá vánoční koleda. Původně vznikla na základě francouzsky psané básně básníka Placida Cappeaua z roku 1843 s prvním veršem „Minuit, Chrétien, c'est l'heure solennelle“ (Půlnoc, křesťané, je slavnostní hodina), kterou v roce 1847 zhudebnil skladatel Adolphe Adam. Autorem anglické verze (s malými změnami původní melodie) je John Sullivan Dwight.

Ze všech osmi filmů o Harrym Potterovi je hudebně patrně nejzajímavější třetí díl – Vězeň z Azkabanu. Skvěle doprovázená jízda kouzelnickým autobusem, scény v bradavické škole, kouzlo *Expecto Patronum*, to vše dokládá mistrovství nejslavnějšího filmového skladatele současnosti, Johna Williamse. Jedním z mála uplatnění pro sbor v celé sérii je právě skladba *Double Trouble*, představující „vřelé“ přivítání žáků po prázdninách v Bradavicích. Píseň nazpívala Schola London Oratory School a zajímavostí je, že její text je převzat z *Macbetha* Williama Shakespeara, v němž jej pronášejí tři čarodějnice. Lepšího „textaře“ by si skladatel těžko mohl přát...

Filmy *Sám doma* a *Sám doma 2: Ztracen v New Yorku* byly na počátku devadesátých let velkými hity, a to kromě výkonu Macaulay Culkina také díky skvělé hudbě právě Johna Williamse. Ten se k tématu vrátil po dvou

letech od prvního dílu a řadu témat použil i v dílu druhém. Ve filmu tak zazněla ústřední melodie prvního filmu *Somewhere in My Memory*, ale samozřejmě pro tento druhý díl vznikla také melodie nová, jímavá píseň s názvem *Christmas Star*. Kromě toho obsahuje film řadu známých koledí a vánočních písní (např. *Adeste fideles* a další), takže byla vydána hned dvě soundtracková alba k filmu, přičemž jedno obsahovalo původní Williamsovu hudbu a druhé vánoční písně, které ve filmu zazněly.

It's Beginning to Look a Lot Like Christmas je vánoční píseň, kterou v roce 1951 napsala Meredith Willson. Byla nesčetněkrát interpretována i natočena, ale hitem se stala v interpretaci Binga Crosbyho, který ji nahrál 1. října 1951. Z této nahrávky vychází také verze, kterou dnes uslyšíte.

A když už jsme zmínili druhý díl filmu *Sám doma*, musíme zmínit také první. Píseň *Somewhere in My Memory* napsal John Williams v roce 1990 jako ústřední melodii filmu *Sám doma*. Skladba nabyla velké proslulosti a dnes se hraje na mnoha vánočních koncertech zejména v USA ve školách nebo i v profesionálních orchestrech a sborech. Verze ve španělštině byla nahrána pro závěrečné titulky filmu *Sám doma 2: Ztracen v New Yorku*. Tuto verzi nazpívala zpěvačka Ana Belén a nese název „*Sombras de otros tiempos*“. „*Somewhere in My Memory*“ byla nominována na Oscara za nejlepší původní píseň a na cenu Grammy za nejlepší píseň pro vizuální média.

White Christmas je píseň Irvinga Berlina, která tesklivě připomíná, jaké to bývalo, když ještě o Vánocích býval sníh – nepřipomíná Vám to nic? Berlin ji napsal pro hudební film *Holiday Inn*, který byl do kin uveden v roce 1942, a skladba získala Oscara za nejlepší původní píseň. Od svého vydání se píseň *White Christmas* dočkala mnoha verzí od mnoha umělců (ostatně i u nás si ji jistě ještě pamatujeme v podání Karla Gotta s jeho oblíbeným a vyžadovaným shlukem dlouhých samohlásek „Já sním o Vánocích bílých“), přičemž verze nazpívaná Bingem Crosbyem je celosvětově nejprodávanějším singlem (z hlediska prodeje fyzických nosičů) s odhadovaným prodejem přesahujícím 50 milionů kopií po celém světě. Když se k tomu připočtou i čísla za ostatní verze písně, prodej písně přesáhne 100 milionů.

Přejeme Vám krásný poslech

za VUS a VUSáky

Jakub Zicha

Narodil se Kristus Pán

Narodil se Kristus Pán, veselme se,
z růže kvítek vykvet nám, radujme se,
z života čistého, z rodu královského,
nám, nám, narodil se.

Jenž prorokován jest, veselme se,
ten na svět poslán jest, radujme se.
Z života čistého, z rodu královského,
nám, nám, narodil se.

Člověčenství naše, veselme se,
ráčil vzíti na se, radujme se.
Z života čistého, z rodu královského,
nám, nám, narodil se.

Goliáš oloupen, veselme se,
člověk jest vykoupen, radujme se.
Z života čistého, z rodu královského,
nám, nám, narodil se.

Posloucháte rádi Vysokoškolský umělecký soubor, ale nevíte o jeho nejnovějších akcích? Máme pro Vás snadné řešení. Chcete-li být informováni nejen o koncertech VUSu, **zaregistrujte si svůj e-mail** na <http://eepurl.com/5JBPD>
Děkujeme.

www.vus-uk.cz

Unie
českých pěveckých sborů

